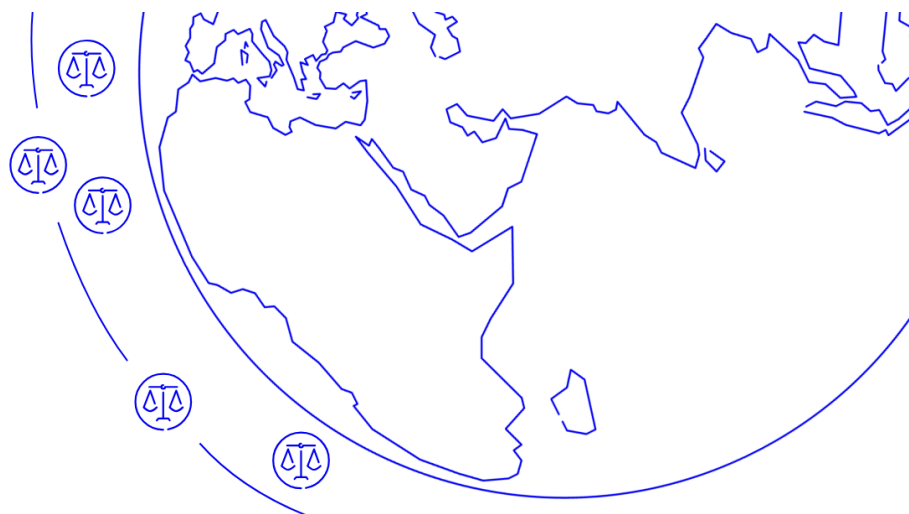

Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte

juuli ja august 2026

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- + [C-67/25](#): Traugott Ickeroth (eelotsus — Vene propagandakanalite sisu edastamise keeld)
- + [C-441/25](#): Agecop (kohtujuristi ettepanek — kirjastaja õigus saada osa autori õiglasest hüvitisest)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- + [C-788/24](#): Anne Frank Fonds (eelotsus — autoriõigusega kaitstud teose avaldamine veebisaidil, geoblokeerimine)
- + [C-234/25](#): Sky Österreich Fernsehen (eelotsus — taganemisõigus voogedastusteenuse tellimisel)
- + [C-307/25](#): KFZ Kolak (eelotsus — tarbija õiguskaitsevahendid nõuetele mittevastavuse korral)
- + [C-199/24](#): Legal Newsdesk Sweden (eelotsus — süüdimõistvate kohtuotsuste internetis tasuta eest kättesaadavaks tegemine, isikuandmete ajakirjanduslikel eesmärkidel töötlemine)
- + [C-474/24](#): NADA Austria jt (eelotsus — dopinguvastaseid reegleid rikkunud elukutseliste sportlaste nimede avaldamine internetis)
- + [C-196/24](#): Aucrinde (eelotsus — tõendite kogumine, mis on taotluse saanud liikmesriigi õiguse aluspõhimõtetega vastuolus)
- + [C-258/23 kuni C-260/23](#): Imagens Médicas Integradas jt (eelotsus — konkurentsialase uurimise käigus e-kirjade ära võtmine kohtu eelneva loata)
- + [C-26/25](#): Bukla (eelotsus — tagasisaatmisotsus salastatud teabe alusel)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-67/25: Traugott Ickeroth (eelotsus – Vene propagandakanalite sisu edastamise keeld)

Euroopa Kohtu otsus, 2. juulil 2026

Saksamaal algatati kriminaalmenetlus, milles süüdistatavatele heideti ette, et nad levitasid avalikult kättesaadava blogi kaudu telekanali RT Deutschland videoid, kuigi selle telekanali saadetele kehtis nõukogu määruses nr 833/2014 (piiravad meetmed seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas) sätestatud levitamiskeeld. Veebisaidil avaldatud postitusi sai vaadata tasuta, aga kasutajaid kutsuti üles tegema ka annetusi. Saksamaa kohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, milles küsis, kas selles määruses „operaatoritele“ kehtestatud Vene propagandakanalite sisu edastamise keeld kehtib ka sellistele füüsilistele isikutele, kes saavad enda hallatavast veebisaidist tulu üksnes annetustest.

Euroopa Kohus leidis, et selles määruses sätestatud propagandakanalite sisu edastamise keeld kehtib **ka veebisaiti haldavale füüsilisele isikule, kes levitab selles määruses keelatud kanalite sisu, saades veebisaidi haldamise eest tulu üksnes kolmandatelt isikutelt vabatahtlike kingituste või annetuste vormis.**

Euroopa Kohus selgitas, et operaatori mõiste hõlmab füüsilisi või juriidilisi isikuid, sõltumata nende tegevuse majanduslikust laadist. Seda ei mõjuta ka teistsugune seisukoht Euroopa Komisjoni korduma kippuvates küsimustes määruse kohta, kuna see komisjoni töödokument ei ole siduv ja Euroopa Kohtu hinnangul on selles sätte isikulist kohaldamisala põhjendamatult piiratud. Euroopa Kohus leidis, et ainult selline tõlgendus võimaldab takistada Venemaa propaganda levitamist ja kaitsta sellega ELi avalikku korda ja julgeolekut.

Euroopa Kohus leidis samuti, et **keelu kehtivus ei sõltu keelatud sisu levitamise ulatusest ega kestusest.** Teistsugune tõlgendus soodustaks keelust kõrvalehoidmist ja kunstlikult sellega hõlmatud tegevuste killustamist.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-441/25: Agecop (kohtujuristi ettepanek – kirjastaja õigus saada osa autori õiglasest hüvitisest)

Kohtujuristi ettepanek, 16. juulil 2026

AGECOP on Portugali autorite, esitajate, fonogrammitootjate ja kirjastajate kollektiivse esindamise organisatsioon ühendav liit, mille ülesandeks on autoriõiguste kogumine, haldamine ja jaotamine. VISAPRESS on perioodiliste väljaannete kirjastajate õiguste esindamise organisatsioon, mis on AGECOPi liige. 2020. aastal tegi AGECOPi juhatus kaks otsust kogutud summade jaotamise kohta. Otsuste kohaselt määrati kõikidest kogutud vahenditest 50% autoreid esindavale organisatsioonile ja ülejäänud 50% kirjastajaid esindavatele organisatsioonidele. VISAPRESS vaidlustas need otsused kohtus. VISAPRESS väidab, et perioodilistes väljaannetes avaldatud ajakirjandusliku sisu autoriõiguste omanike ja viimaste autoriõiguste esindajana on tal selgelt õigus saada ka osa autoreid esindavatele organisatsioonidele mõeldud hüvitisest.

Portugali kõrgeim kohus küsis, kas ajalehtede ja muude perioodiliste väljaannete kirjastajaid esindaval kollektiivse esindamise organisatsioonil on lisaks sellele, et tal on õigus saada osa kirjastajatele mõeldud õiglasest hüvitisest isiklikuks tarbeks reprodutseerimise eest, õigus saada ka osa ülejäänud õiglasest hüvitisest, mis on seaduse kohaselt mõeldud autoritele.

Kohtujurist selgitas esmalt, et **liidu õigusega on reguleeritud üksnes nende isikute ringi kindlaksmääramine, kellel on õigus õiglast hüvitist saada**. Seevastu selle hüvitise maksmiseks mõeldud rahaliste vahendite kogumise ja haldamise korraldamine, samuti õiguste omajate esindamine kollektiivse esindamise organisatsioonide poolt on jäetud täielikult liikmesriikide reguleerimispädevusse.

Kohtujurist leidis, et **õiglasele hüvitisele on igal juhul õigus isikul, kes oleks õigustatud lubama või keelama reprodutseerimist**. Tegemist võib olla isikuga, kellele on reprodutseerimisõigus üle antud lepingu alusel või kes on selle omaja liikmesriigi õiguse alusel, isegi kui ta ei ole teose tegelik autor. Näiteks võib tegu olla kirjastajaga. Seega jõudis kohtujurist järeldusele, et **liidu õigusega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on ajakirjandusväljaannete kirjastajatel õigus saada õiglast hüvitist oma väljaannete reprodutseerimise eest väljaande autoriõiguste omajana**, olenemata sellest, kas neil on samuti õigus saada seda hüvitist väljaande kirjastajana. Kui kirjastajatel on õigus saada õiglast hüvitist nii reprodutseerimisõiguse omajana kui ka nende teoste

kirjastajana, peab selle hüvitise kogusumma siiski kajastama oma tarbeks reprodutseerimise tõttu neil tegelikult tekkinud kahju suurust.

Kohtujurist märkis lõpetuseks, et seda, kas kirjastajad, kes on teoste reprodutseerimisõiguse omajad, peaksid selle alusel saama õiglast hüvitist autorite esindusorganisatsiooni või kirjastajate esindusorganisatsiooni käsutuses olevast vahendite fondist, reguleerib riigisisene õigus. Samuti peab riigisisene õigus reguleerima, millisele osale kõnealusest õiglasest hüvitisest on kirjastajatel õigus selle hüvitise jaotamisel.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-788/24: Anne Frank Fonds (eelotsus – autoriõigusega kaitstud teose avaldamine veebisaidil, geoblokeerimine)

Euroopa Kohtu otsus, 9. juulil 2026

Anne Frank oli Madalmaades elanud juudi rahvusest saksa teismeline, kelle päevik („Anne Franki päevik“) annab tunnistust holokausti kohta. Tema teoste autoriõigused kuuluvad Anne Franki fondile. Madalmaades on osa tema teostest autoriõigusega kaitstud, kuid teistes liikmesriikides, sh Belgias, on need muutnud üldkasutatavaks. Belgia ühingu veebisaidil avaldati tema käsikirjade tasuta väljaanne. Veebisaidi haldajad blokeerisid juurdepääsu riikidest, kus käsikirjad olid veel autoriõigusega kaitstud. Anne Franki fondi hinnangul ei olnud geoblokeerimine piisav, sest sellest oli võimalik virtuaalse eravõrgu (VPN) või sarnase teenuse abil mööda minna, millest tulenevalt olid teosed kättesaadavad ka Madalmaades, ning pöördus kohtusse. Madalmaade kohus küsis Euroopa Kohtult, kas direktiivi 2001/29 (autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas) tuleb tõlgendada selliselt, et asjaolu, et geoblokeerimist on VPN-i abil võimalik mööda minna, tähendab, et teos on kättesaadavaks tehtud ka Madalmaade üldsusele.

Euroopa Kohus selgitas kõigepealt, et autoriõiguste rikkumise vältimiseks kasutatav geoblokeerimismeede peab direktiivi tähenduses olema **tõhus ja tehnoloogia tiptasemele vastav. Meetme tõhusus ei eelda absoluutset kaitset kõrvalehoidmisest**, vaid selle hindamisel tuleb arvestada erinevaid aspekte, sh meetme sobivust ja vajalikkust, tehnika arengut, meetmest kõrvalehoidmise võimalusi, meetme tehnilist ja praktilist rakendatavust ning vajadust säilitada õiglane tasakaal autoriõiguse kaitse ja teiste põhiõiguste, eelkõige sõna- ja teabevabaduse vahel. **Ainuüksi asjaolu, et kasutajad võivad geoblokeerimist näiteks VPN-i abil mööda minna, ei muuda meedet ebatõhusaks. Seega ei saa teost pidada direktiivi tähenduses ka üldsusele edastatuks.** Tõhus ei ole näiteks selline meede, mis seisneb ainult kasutaja enda kinnituses, et ta asub riigis, kus teos on üldkasutatav, sest selline lahendus sõltub üksnes kasutaja aususest.

Lisaks leidis kohus, et juhul, kui blokeerimismeede ei ole piisavalt tõhus, ning edastamine kujutab endast seega üldsusele edastamist, **vastutab selle eest üksnes teose veebis avaldanud isik ja mitte VPN-teenuse osutaja.** VPN-teenuse osutaja võimaldab üksnes kasutada tehnilist teenust ega sekku ise eesmärgiga teha konkreetne kaitstud teos üldsusele kättesaadavaks.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-234/25: Sky Österreich Fernsehen (eelotsus – taganemisõigus voogedastusteenuse tellimisel)

Euroopa Kohtu otsus, 9. juulil 2026

Sky Österreich on Austria televisiooniettevõtja, kes pakub voogedastusteenust. Tellimuse vormistamiseks internetis peab klient nõustuma lepingutingimusega, mille kohaselt Sky Österreich alustab lepingu täitmist, ootamata ära 14-päevase taganemistähtaaja möödumist, ning loobub seega lepingust taganemise õigusest. Austria tarbijakaitseühing VKI vaidlustas selle tingimuse, leides, et voogedastusteenus on „digiteenus“, mille puhul ainult teenuse täielik osutamine toob kaasa taganemisõiguse lõppemise. Sky Österreich on seisukohal, et voogedastus on „digitaalne infosisu“, mistõttu on taganemisõigus välistatud niipea, kui lepingu täitmist on alustatud. Austria kohus küsis Euroopa Kohtult, kas kõnealune teenus kujutab endast digitaalse infosisu üleandmist direktiivi 2011/83 (tarbija õiguste kohta) tähenduses.

Euroopa Kohus tuletas esmalt meelde, et digitaalne infosisu tähendab andmeid, mida toodetakse ja edastatakse digitaalsel kujul, samas kui digiteenus on teenus, mille puhul kaupleja roll läheb pelgast sisule juurdepääsu võimaldamisest kaugemale, hõlmates ka näiteks sisu pidevat uuendamist ja kohandamist vastavalt tarbija tegevusele ja eelistustele. Määrav ei ole üksnes asjaolu, et sisu edastatakse tarbijale pidevalt või voogedastuse vormis, vaid eelkõige kaupleja osaluse laad ja ulatus digitaalsete andmete üleandmisel. Antud juhul liigitas kohus Sky Österreichi pakutava teenuse selle dünaamilise olemuse tõttu digiteenuseks. Digiteenuse puhul ei saa välistada lepingust taganemise õigust ning tarbijal on seega piisav järelemõtlemisaeg hindamaks, kas tellimus vastab tema ootustele.

Kohus rõhutas lisaks, et taganemisõiguse säilimine ei tähenda, et tarbija saaks teenust tasuta kasutada. **Tarbija, kes kasutab taganemisõigust pärast seda, kui on palunud kaupljal lepingu täitmisega taganemisperioodi jooksul alustada, peab maksma proportsionaalset hüvitist, mis arvutatakse üldiselt teenuse kasutusaja alusel, kuid vajaduse korral ka vaadatud sisu turuväärtuse alusel.** Seega on võimalik säilitada tarbija taganemisõigus, kahjustamata põhjendamatult kaupleja majanduslikke huve.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-307/25: KFZ Kolak (eelotsus – tarbija õiguskaitsevahendid nõuetele mittevastavuse korral)

Euroopa Kohtu otsus, 9. juulil 2026

Tarbija ostis kasutatud autode müüjalt kasutatud sõiduki, mis oli müügilepingu kohaselt sõidu- ja registreerimiskõlblik. Mõni päev hiljem lasi tarbija sõiduki Austria autoklubil ÖAMTC sõidukit kontrollida, mille tulemusena leiti mootoriõli leke, mis oli olemas juba sõiduki üleandmise ajal. Selline puudus kujutas endast tõsist ohtu liiklusohutusele, kuid oli kõrvaldatav suhteliselt väikeste kuludega. Kuigi müüja oli valmis sõidukit parandama, nõudis tarbija kohtus müügilepingu lõpetamist, ostuhinna tagastamist ning muude ostuga seotud kulude hüvitamist.

Esimese astme kohus jättis nõude rahuldamata, kuid apellatsioonikohus leidis, et liiklusohutust tõsiselt mõjutav puudus võib õigustada lepingu kohest lõpetamist ka siis, kui selle kõrvaldamine on lihtne ja suhteliselt odav. Austria kõrgeim üldkohus küsis Euroopa Kohtult, kas selline kauba ohutust mõjutav puudus on direktiivi 2019/771 (tarbijakaitse edendamise kohta) tähenduses piisavalt tõsine, et õigustada müügilepingu kohest lõpetamist, ning kui see nii on, kas see kehtib ka juhul, kui puudust on võimalik suhteliselt väikeste kuludega kõrvaldada.

Euroopa Kohus selgitas, et **kauba ohutust puudutav lepingutingimustele mittevastavus ei tähenda automaatselt, et tegemist on nii tõsise puudusega, et see annaks tarbijale õiguse nõuda hinnaalandust või lepingust taganeda**. Selliseks tagajärjeks peaks mittevastavus olema eriti tõsine ehk teisisõnu selline, mis takistab oluliselt kauba tavapärasest kasutamist ning mille tõttu ei saa tarbijalt enam eeldada usaldust müüja võime vastu puudus kõrvaldada. Kohus rõhutas, et üldjuhul peab müüjale esmalt jääma võimalus kaup parandada või asendada, millest tulenevalt ei piisa lepingu lõpetamiseks või hinnaalanduse nõudmiseks pelgalt sellest, et mittevastavus mõjutab kauba ohutust. Arvesse tuleb võtta ka mittevastavuse laadi, asjaomast kaupa, kauba parandamise võimalust ja kulusid, ning seda, kas mittevastavus ohustab tarbija või kolmanda isiku ohutust.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-199/24: Legal Newsdesk Sweden (eelotsus – süüdimõistvate kohtuotsuste internetis tasu eest kättesaadavaks tegemine, isikuandmete ajakirjanduslikel eesmärkidel töötlemine)

Euroopa Kohtu otsus, 9. juulil 2026

Äriühing Legal Newsdesk Sweden haldab Lexbase'i andmebaasi, mis võimaldab muu hulgas teha otsinguid isikute ja ettevõtjate kohta, kes on olnud Rootsis süüteomenetluses kohtu all. See andmebaas sisaldab isikuandmeid. ND mõisteti 2011. aasta kohtuotsusega kriminaalkorras süüdi. Äriühing avaldas selle kohtuotsuse Lexbase'i andmebaasis, kus see oli kättesaadav kuni 2024. aasta veebruarini. ND esitas äriühingule palve tema isikuandmed kustutada, aga neid andmeid ei kustutatud kohe, vaid alles hiljem. ND kaebas äriühingu kohtusse isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi *IKÜM*) rikkumise eest. Rootsi kohus küsis Euroopa Kohtult, kas selline isikuandmete töötlemine on käsitletav ajakirjanduslikel eesmärkidel töötlemisena IKÜMi kohaselt, milleks liikmesriigid peavad ette nägema erandi.

Euroopa Kohus selgitas, et selleks, et isikuandmete töötlemine toimuks IKÜMi tähenduses **ajakirjanduslikel eesmärkidel**, peab **töötlemise eesmärk olema teabe, arvamuste või ideede avaldamine toimetatud, kohandatud või vähemalt toimetussuuniseid järgival kujul, olles sealjuures kontrollinud asjaomaseid faktiväiteid ning arvestades kutse- või eetikanorme**. Mis puudutab Lexbase'i andmebaasi, siis järeldas kohus, et selle andmebaasi tegevus ei nõua toimetamist või kohandamist ega ole tehtud toimetussuuniseid järgides ning Legal Newsdesk Sweden suhtes ei kohaldata ajakirjanikutöö kutse- ja eetikanorme, mida peab kontrollima Rootsi kohus.

Euroopa Kohus märkis, et **kuigi niisugused dokumendid võivad ajakirjandustegevuse jaoks kujutada endast kasulikku teavet**, saab isikuandmete töötlemist, mis seisneb eelkõige selliste dokumentide üldsusele kättesaadavaks tegemises, pidada IKÜMi tähenduses ajakirjanduslikel eesmärkidel toimuvaks töötlemiseks siis, **kui vastavad dokumendid on mõeldud üksnes selliseks tegevuseks**. Kuna Lexbase'i puhul võib iga isik kõnealust andmebaasi kasutades tutvuda asjaomaste dokumentidega üksnes tasu maksmise tingimusel, siis ei saa sellist isikuandmete töötlemist pidada ajakirjanduslikel eesmärkidel toimuvaks.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-474/24: NADA Austria jt (eelotsus – dopinguvastaseid reegleid rikkunud elukutseliste sportlaste nimede avaldamine internetis)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 14. juulil 2026

Neljale Austria sportlasele määrati dopinguvastaste reeglite rikkumise eest tähtajaline või eluaegne võistluskeeld. Austria õiguse kohaselt avaldatakse sellised võistluskeelud koos sportlase nime, spordiala ja keelatud aine nimega Austria dopinguvastase võitluse agentuuri (NADA Austria) ja Austria dopinguvastase õiguskomisjoni (ÖADR) veebilehel. Sportlased vaidlustasid oma andmete automaatse avalikustamise nendel veebilehtedel, leides, et teave kuulub terviseandmete ning süütegudega seotud andmete alla ning seetõttu on rikutud IKÜMit.

Austria kohus palus Euroopa Kohtul selgitada, kas selline võistluskeelu avaldamine kuulub IKÜMi kohaldamisalasse, kas avaldatav teave kujutab endast terviseandmeid või süütegudega seotud andmeid ning kas avalikustamine võib toimuda automaatselt või tuleb selle õiguspärasuse hindamisel arvestada konkreetse sportlase olukorda ja kaaluda tema õigusi avaliku huviga. Euroopa Kohtult küsiti ka, kas sportlane saab tugineda kustutamissoigusele juba enne andmete avaldamist.

Euroopa Kohus selgitas kõigepealt, et **IKÜM kohaldub sellistele riigisisese dopinguvastase tegevuse raames töödeldavatele isikuandmetele**. Asjaolu, et dopinguvastane tegevus kuulub liikmesriigi pädevusse või et sport on olemuselt mittemajanduslik, ei välista määruse kohaldamist.

Seejärel analüüsis kohus andmete liigitust, märkides esmalt, et **avaldatud teave ei liigitu üldjuhul terviseandmeteks, välja arvatud juhul, kui selles sisaldub ka rikkumisega seotud keelatud aine või meetodi nimi ja kategooria**. Teisisõnu ei piisa vaid sportlase nimest või keelatud ainest, vaid teave peab tervikuna võimaldama teha vähemalt kaudseid järeldusi sportlase füüsilise või vaimse tervise kohta, et liigitada terviseandmeteks. Kohus selgitas samuti, et **dopinguvastaste reeglite rikkumine ja sellekohased karistused on oma olemuselt distsiplinaarsed, tagamaks, et konkreetse isikute rühma liikmed järgiksid rühma suhtes kehtivaid käitumisreegleid**. Järelikult ei kujuta see teave endast IKÜMi tähenduses süüteoasjades süüdimõistvate kohtuotsuste ja süütegudega seotud isikuandmeid.

Samuti selgitas Euroopa Kohus, et IKÜMiga ei ole vastuolus sellised riigisisised õigusnormid, mis panevad riigisisestele dopinguvastastele organitele kohustuse avaldada dopinguvastaste reeglite rikkumisi, **tingimusel, et need õigusnormid võimaldavad vastutavatel töötajatel kaaluda asjasse puutuvaid huve individuaalselt ning veenduda, et**

avaldamisega kaasnev põhiõiguste riive on taotletava eesmärgiga proportsionaalne. Sportlaste nimede, dopingurikkumiste ja võistluskeeldude avalikustamine teenib üldist huvi, aidates ennetada dopingu kasutamist ja tagada võistluskeeldude järgimise. Samas riivab rikkumise sidumine internetis sportlase nimega oluliselt tema eraelu ja isikuandmete kaitset ning võib kaasa tuua häbimärgistamise. Seetõttu ei saa avaldamise vajalikkust põhjendada üksnes seadusest tuleneva avaldamiskohustusega, vaid arvestada tuleb ka konkreetse juhtumi asjaolusid, sh rikkumise raskust, sportlase staatust ja avaldamise kestust (nt ei ole andmete avaldamine peale karistuse lõppu proportsionaalne).

Lõpuks käsitles kohus sportlaste võimalust vaidlustada oma andmete avaldamine juba enne selle toimumist. **IKÜMis ette nähtud järelevalvemehhanismide eesmärk ei ole üksnes juba toimunud rikkumiste tagajärgede kõrvaldamine, vaid ka õigusvastase andmetöötluse ennetamine.** Seetõttu ei pea sportlane ootama, kuni tema andmed on internetis tegelikult avaldatud. Kui konkreetset asjaolud annavad alust arvata, et avaldamine toimub lähiajal, võib ta pöörduda järelevalveasutuse poole juba enne avaldamist.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-196/24: Aucrinde (eelotsus – tõendite kogumine, mis on taotluse saanud liikmesriigi õiguse aluspõhimõtetega vastuolus)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 16. juulil 2026

Isik algatas Itaalia kohtus menetluse, et tunnustada põlvnemist oma väidetavast isast, kes on maetud Prantsusmaale. Surmajärgse ekspertiisi tegemiseks palus Itaalia kohus piiriülese tõendite kogumise määruse 2020/1783 alusel Prantsusmaa kohtul väidetava isa surnukeha välja kaevata, et võtta DNA-proov. Prantsuse õiguse kohaselt võib seda aga teha üksnes juhul, kui isik on selleks eluajal nõusoleku andnud. Antud juhul sellist nõusolekut ei olnud. Seetõttu küsis Prantsusmaa kohus Euroopa Kohtult, kas määruse 2020/1783 alusel võib teise liikmesriigi kohtu tõendite kogumise taotluse täitmisest keelduda, kui taotletav toiming on vastuolus riigisisese materiaalõigusega ja õigussüsteemi aluspõhimõtetega. Samuti soovis kohus teada, kuidas tuleb taotluse täitmisel tasakaalustada EL põhiõiguste hartaga (edaspidi *harta*) kaitstud inimväärikust ja õigust eraelu austamisele.

Euroopa Kohus selgitas kõigepealt, et piiriülese toimega tsiviil- või kaubandusaja lahendaval taotleval kohtul on koostöö tõhususe tagamiseks ainsana õigus otsustada, milliseid tõendeid ta peab asjakohaseks ja kas nende kogumine on lubatav, samas kui taotluse saanud kohus on kohustatud tõendeid koguma vastavalt oma riigisisesele

menetlusõigusele. Järelikult ei saa taotluse saanud kohus tugineda riigisisese materiaaõiguse normile, sh oma õigussüsteemi aluspõhimõtetele, et keelduda tõendite kogumise taotluse täitmisest.

Seejärel selgitas kohus, et hartaga tagatud põhiõiguste kaitse tagamisel tuleb liikmesriikidel lähtuda vastastikuse usalduse põhimõttest, mille kohaselt on iga liikmesriik üldjuhul kohustatud eelkõige vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala puhul eeldama, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi. **Seega lasub esmane vastutus tõendite kogumise vajalikkuse ja selle põhiõigustega kooskõla hindamise eest taotleval kohtul ning taotluse saanud kohus peab üldjuhul eeldama, et taotlev liikmesriik järgib liidu õigust ja põhiõigusi.** Kohus märkis lisaks, et õigus teada oma päritolu kuulub harta artikli 7 kaitsealasse ning seda tuleb kaaluda surnud isiku ja teiste isikute vastanduvate õiguste ja huvidega.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-258/23 kuni C-260/23: *Imagens Médicas Integradas* jt (eelotsus – konkurentsialase uurimise käigus e-kirjade ära võtmine kohtu eelneva loata)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 16. juulil 2026

Portugali konkurentsiasutus algatas uurimised mitme äriühingu suhtes, et teha kindlaks eelkõige Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artiklitega 101 ja 102 vastuolus oleva konkurentsivastase tegevuse. Uurimiste käigus viis konkurentsiasutus äriühingute ruumides läbi kontrollid tõendite uurimiseks, kogumiseks ja äravõtmiseks. Kontrollide käigus analüüsis asutus muu hulgas äriühingute töötajate e-posti ja võttis ära arvutifailid, mida ta oma uurimise jaoks asjakohaseks pidas. Ettevõtjad vaidlustasid kontrollide õiguspärasuse kohtus. Portugali kohtul tekkis küsimus, kas harta artiklit 7 (era- ja perekonnaelu austamine) tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui konkurentsiasutus võtab sellise kontrolli käigus ära tööalaseid e-kirju, mida on vahetatud ettevõtja töötajate ja juhtide vahel, prokuratuuri eelneva loa alusel või on selleks vaja kohtu eelnevat luba.

Euroopa Kohus selgitas kõigepealt, et **mõistega edastatavad sõnumid harta artikli 7 tähenduses on hõlmatud ka tööalased e-kirjad, mida on vahetatud ettevõtja töötajate ja juhtide vahel ettevõtja e-postkasti kaudu.** Seejärel leidis kohus, et selline e-kirjade äravõtmine kujutab endast nii harta artiklis 7 kui ka artiklis 8 (isikuandmete kaitse) sätestatud õiguste piirangut. Samas on kohtu sõnul **kõnealune piirang üldjuhul lubatud**, kuna see on ette nähtud seadusega, arvestab nende õiguste olemusega ning vastab liidu tunnustatud üldist huvi pakkuvale eesmärgile, milleks on moonutamata konkurentsi

tagamine, ning on teatud tingimustel proportsionaalne. Eelkõige tuleb piirangu proportsionaalsuse hindamisel kaaluda piirangu raskust ja asjaolusid. **Seega ei ole harta artiklitega 7 ja 8 üldjuhul vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt võtab liikmesriigi konkurentsiasutus ELTL artikli 101 või 102 väidetava rikkumise uurimise käigus kutsetegevuse või äriruumides ära e-kirjad, mille sisu on seotud kontrolli esemega, ilma et tal oleks selleks kohtu eelnev luba.**

Euroopa Kohus täpsustas aga esiteks, et **kui kohus ei ole sellist eelnevat luba andnud**, on üksikisikute kaitsmiseks harta artiklitega 7 ja 8 tagatud õiguste omavolilise rikkumise eest avaliku võimu poolt **vaja asjaomaste meetmete õiguslikku raamistikku ja ranget piiritletust**. Nii on selline äravõtmine nende harta artiklitega kooskõlas vaid juhul, kui riigisisised õigusnormid ja praktika näevad kuritarvituste ja omavoli vastu ette sobivad ja piisavad tagatised, mis peavad seisnema kõnealuste meetmete kõikehõlmavas kohtulikus järelkontrollis.

Teiseks tuleb kohtu sõnul teha reservatsioon kontrollide suhtes, mille tulemusel **võetakse ära mobiiltelefonid, arvutid või muud andmekandjad, mis ei kuulu mitte ettevõtjatele, kelle ruume kontrollitakse, vaid füüsilistele isikutele, nagu nende juhid ja töötajad. Sel juhul peab juurdepääsu nendes seadmetes sisalduvatele andmetele – vajaduse korral pärast nende pitseerimist – eelnevalt kontrollima kohus või sõltumatu haldusasutus**. Nimelt võib juurdepääs sellisele andmekogumile võimaldada teha väga täpseid järeldusi andmesubjekti eraelu kohta, näiteks tema igapäevaelu harjumuste, alalise või ajutise elukoha, igapäevaste või muude liikumiste, tegevuse, sotsiaalsete suhete ja suhtlusringkonna kohta. Lisaks ei saa välistada, et need andmed võivad kuuluda IKÜMi artikli 9 tähenduses andmete eriliikide alla.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-26/25: Bukla (eelotsus – tagasisaatmisotsus salastatud teabe alusel)

Euroopa Kohtu otsus, 16. juulil 2026

Kolmanda riigi kodanik elas alates 2005. aastast Ungaris koos oma Ungari kodanikust elukaaslase ja nende kahe Ungari kodanikust lapsega. 2020. aastal taotles isik oma perekondlikule olukorrale tuginedes alalist elamisluba. Ungari julgeolekuasutus leidis aga konfidentsiaalsel teabel põhinevas põhjendamata otsuses, et isiku riigis viibimine ohustab riigi julgeolekut. Välismaalaste politseiasutus, kellel samuti otsuse aluseks olevale teabele juurdepääs puudus, pidi otsuse põhjal jätma elamisloa taotluse rahuldamata ning tegema isiku suhtes tagasisaatmisotsuse koos kümneaastase sissesõidu- ja riigis viibimise keeluga.

Ungari kohtul tekkis kahtlus, kas tagasisaatmisotsuse tegemise menetlus on liidu õigusega kooskõlas. Seetõttu küsis ta Euroopa Kohtult esiteks, kas direktiiv 2008/115 (ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmine) lubab teha tagasisaatmisotsuse julgeolekuasutuse põhjendamata hinnangu alusel, hindamata seejuures isiku individuaalset ja perekondlikku olukorda. Teiseks, millised õigused peavad isikul olema otsuse aluseks oleva salastatud teabega tutvumiseks ja selle kasutamiseks enda kaitseks. Kolmandaks, kas tagasisaatmisotsuse kohtulikul kontrollimisel peab olema võimalik hinnata isiku võimalikku tuletatud elamisõigust, arvestades seda, et tema liidu kodanikest lapsed võivad temast sõltuda. Neljandaks, kas madalama astme kohus peab järgima Ungari kõrgeima kohtu siduvat tõlgendust, kui see on vastuolus liidu õiguse või Euroopa Kohtu praktikaga.

Euroopa Kohus selgitas esmalt, et **kolmanda riigi kodanikul võib tekkida ELTL artiklist 20 tulenev tuletatud elamisõigus, kui tema liidu kodanikest lapsed sõltuvad temast sellisel määral, et vanema lahkumisel oleksid ka nemad sunnitud liidu territooriumilt lahkuma.** Seejärel möönis kohus, et riigi julgeoleku kaitse võib põhimõtteliselt õigustada tuletatud elamisõiguse piiramist, kuid selleks peab kolmanda riigi kodanik kujutama endast tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu ning tagasisaatmine peab olema **proportsionaalne**. Seetõttu ei piisa üksnes sellest, et julgeolekuasutus tunnistab isiku riigis viibimise julgeolekuohuks. **Tagasisaatmisotsuse eest vastutav asutus peab ise hindama juhtumi kõiki individuaalseid asjaolusid, sealhulgas isiku perekondlikku olukorda ja lapse parimaid huve.**

Salastatud teabel põhineva tagasisaatmisotsuse kohtuliku kontrolli kohta selgitas kohus, et kuigi riigi julgeoleku kaitseks võib liikmesriik piirata isiku juurdepääsu otsuse aluseks olnud teabele, **ei piisa tema kaitseõiguste tagamiseks vaid sellest, kui pädev kohus tutvub kogu toimikuga. Ka isikul endal peab olema võimalus vähemalt põhjenduste põhisisuga tutvuda, et väljendada oma seisukohti ja seeläbi kaitsta oma huve.**

Viimaks märkis Euroopa Kohus, et liidu õiguse esimuse põhimõttest lähtudes peab liikmesriigi madalama astme kohtul olema võimalus kalduda kõrvale kõrgema astme kohtu otsusest, kui viimane on vastuolus Euroopa Kohtu antud liidu õiguse tõlgendusega. **Riigisisene kord ei või seega muuta Euroopa Kohtu tõlgenduse kohaldamist sõltuvaks kõrgema kohtu loast.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).